

UNIVERZITA OTVORENÁ PRAXI – PRAX OTVORENÁ UNIVERZITE

Správa z podujatia

Aj v akademickom roku 2025-2026 pokračuje Inštitút edukológie a sociálnej práce FF PU v Prešove (ďalej len „IESP“) v projekte „**Univerzita otvorená praxi – Prax otvorená univerzite**“ (UOP-POU). Okrem systematického zabezpečovania študentskej praxe mimo priestorov univerzity, na pôde externých poskytovateľov služieb sociálnej práce, sa v rámci projektu ustálila aj „opačná“ podoba prepojenia teórie a praxe v sociálnej práci, a to pozývanie odborníkov a odborníčok z praxe na pôdu univerzity.

V rámci výučby predmetu *Sociálna práca vo verejnej správe* sa stretnutie uskutočnilo v priestoroch FF PU dňa **3.10.2025** s **PhDr. Janou Zakarovskou**, vedúcou oddelenia starostlivosti o zdravotne postihnutých a seniorov MsÚ Prešov a **Mgr. Slavomírom Dankom**, vedúcim oddelenia peňažných príspevkov na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a posudkových činností ÚPSVR Michalovce. *Zámerom stretnutia* bolo cielene vplyvať na odborné povedomie a zvyšovanie informovanosti študentiek a študentov 3. ročníka odboru Sociálna práca o rôznorodých možnostiach ich budúceho profesionálneho uplatnenia v organizáciách verejnej správy. S ohľadom na expertízu hostky a host'a šlo osobitne o sprístupnenie autentických profesionálnych skúseností a bližších informácií o možnostiach budúceho angažovania sa v posudzovaní potrieb a v poskytovaní sociálnej pomoci osobám s ťažkým zdravotným postihnutím a starším osobám odkázaným na pomoc iných na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny a na úradoch miestnej samosprávy.

Širší kontext stretnutia

Mohlo by sa zdať, že stretnutia tohto druhu sa odohrávajú vždy v podobnom odbornom aj sociálno-politickom kontexte. V skutočnosti však vždy stretnutiu dominuje nejaký špecifický rámec. Tentokrát by sme za taký mohli považovať významný dokument pod názvom **Správa o strategickom výhľade za rok 2025. Odolnosť 2.0: posilnenie EÚ, aby v turbulentných a neistých časoch prosperovala** (*2025 Strategic Foresight Report. Resilience 2.0: Empowering the EU to thrive amid turbulence and uncertainty*¹⁵), ktorý v septembri 2025, teda krátko pred stretnutím, publikovala Európska komisia ako *Oznámenie Európskemu parlamentu a Rade*. Dokument stavia na tom, že na základe veľkých kríz, ktorými si prešla Európa za ostatnú dekádu (napr. migrácia, Covid-19, ruská vojnová agresia na Ukrajinu či situácia na strednom východe) a megatrendov vývoja (napr. demografické zmeny, rozširujúce sa nerovnováhy, akcelerujúce technologické a klimatické zmeny, či meniace sa globálne usporiadanie sveta), už nebude stačiť reaktívna politika. Nevyhnutný je a bude transformačný, proaktívny a dopredu smerujúci prístup vedúci k budovaniu odolnosti, ktorého súčasťou má byť aj „*Podpora udržateľného a inkluzívneho blaha*“, čo znamená „... pokračovať v úvahách o novej sociálnej zmluve s obnovenými politikami sociálneho zabezpečenia a zameraním sa na vysokokvalitné verejné služby, ako aj na regióny a obyvateľstvo najviac postihnuté rozdielmi, ktorou sa znova vybuduje dôvera v prospech všetkých Európanov“ (*Správa 2025*, s. 16).

Ako možno túto celoeurópsku výzvu premietnuť do kontextu zabezpečenia pregraduálneho vzdelávania v odbore Sociálna

¹⁵ Dostupné on-line: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52025DC0484>

práca, osobitne v rámci študijných predmetov zameraných na fungovanie verejnej správy a možností, ktoré ponúka pre budúce profesionálne angažovanie absolventiek a absolventov sociálnej práce? Náš spôsob porozumenia výzve spočíva v tom, aby sme študentky a študentov učili poznávať a chápať variabilitu sociálnych nerovností, ktorým sú jednotlivci, rodiny, skupiny a celé komunity vystavené v kontexte prebiehajúcich kríz a megatrendov na regionálnej a miestnej úrovni; aby im boli sprostredkované metódy a nástroje, ktoré majú sociálne pracovníčky a pracovníci k dispozícii smerom k účinnej intervencii; aby poznali, cez aké organizácie môžu tieto metódy a nástroje aplikovať. Ale zároveň, aby si boli vedomí aj limitov komplexnej pomoci ľuďom a dilem, ktorým musia často sociálne pracovníčky a pracovníci pri poskytovaní podpory a pomoci čeliť. Za týmto účelom môže byť prepojenie teoretických základov s autentickou skúsenosťou odborníkov a odborníčok z praxe efektívnou stratégiou.

Príprava na stretnutie – interná výskumná sonda

V rámci prípravy na stretnutie sme v učebnej skupine zrealizovali **internú výskumnú sondu**, s akou organizáciou (verejnej správy), problematikou a pracovnou pozíciou spájajú študentky a študenti sociálnej práce svoje budúce profesionálne angažovanie. Výsledky potvrdili predchádzajúcu skúsenosť, že sú to najčastejšie orgány špecializovanej štátnej správy (úradu práce, sociálnych vecí a rodiny), miestnej samosprávy a poskytovatelia sociálnych služieb či opatrení sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately. Rovnako je prítomná preferencia priamej kontaktovanej práce s klientom/klientkou (len jeden študent formuloval záujem zastávať v budúcnosti v organizácii verejnej správy vedúcu pozíciu). Kde však došlo kurčitej zmene oproti zisteniam z predchádzajúcich období, bol zvýšený záujem o pomoc obetiam domáceho násillia, osobitne pomoc poskytovanú týraným ženám. Naopak, menej ako v predchádzajúcich prieskumoch bola zastúpená problematika pomoci osobám so zdravotným postihnutím

a starším odkázaným osobám. Aj preto sme privítali skutočnosť, že expertíza host'ky a host'a bola komplementárne zameraná práve na poslednú menovanú oblasť.

Zaujímavosti z priebehu stretnutia

Prinášame niektoré zaujímavé odborné postrehy z výučby predmetu, osobitne zo zorganizovaného stretnutia a informácie o tom, čo študentky a študenti najviac na ňom oceňovali.

Pochopenie podobností, ale aj istých rozdielností medzi špecializovanou štátnou správou a miestnou samosprávou:

- úradu práce, sociálnych vecí a rodiny sú procesom aj formami pomoci osobám s ťažkým zdravotným postihnutím a starším odkázaným osobám významne determinované platnou legislatívou a presným vymedzením cieľovej skupiny („sú viac zošňurované pravidlami“);
- aj činnosť miestnej samosprávy podlieha zákonom, ale dôvody potrebnej pomoci ľuďom sú oveľa variabilnejšie; očakáva sa, že pomoc bude poskytnutá „tu a teraz“, čo si vyžaduje operatívnu, flexibilnú a intenzívnu spoluprácu s inými organizáciami verejnej správy a sektormi, „keďže nejaká forma pomoci sa musí pre človeka/rodinu vždy nájsť“; ako uviedla jedna študentka:

„... veľmi sa mi páčili príklady a príbehy z praxe a zistila som, že aj samospráva môže poskytovať pestré, zaujímavé pracovné pozície.“

- Ocenenie informácie o možnostiach pracovať aj v iných organizáciách ako úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, samospráva, či poskytovatelia sociálnych služieb a v iných formách pomoci, ako len v priamej kontaktnej práci s klientom/klientkou. Ilustrujúce výroky:

„Na začiatku som povedala, že by som chcela pracovať v CDR. Teraz môžem povedať, že sa to už troška zmenilo. Chcela by som pracovať v nejakej medzinárodnej organizácii, ako je UNICEF alebo Človek v ohrození alebo vykonávať fund-raisingovú prácu ...

predmet mi ukázal, že nie sme obmedzené v tom, čo chceme alebo môžeme robiť“.

„Sociálna práca neznamena len mať osobný kontakt s klientom, ale aj možnosť pôsobiť na vyšších miestach ... a taktiež sa podieľať na tvorbe sociálnej politiky, a tým ovplyvňovať kvalitu života celej spoločnosti“.

„Získala som prehľad o tom, že výkon SP nie je len priamy kontakt s klientom, ale môžeme pôsobiť aj vo vede, výskume a aj v stále prebiehajúcom vzdelávaní“.

- Pochopenie zákonitostí, ako sa za určitých podmienok môžu individuálne záujmy ľudí postupne transformovať na verejné záujmy, najmä s ohľadom na globálne výzvy a ohrozenia uvedené vyššie (napr. keď sa pôvodne individuálny záujem človeka používať na prepravu bicykel, kolobežku transformuje na verejný záujem podpory využívania bicyklov a kolobežiek za účelom ochrany životného prostredia). Ilustrujúci výrok:

„...keď sa v rozhovore ukáže, že individuálny záujem klienta môže byť reálne aj verejným záujmom. To sme mali možnosť počuť nielen z teórie, ale aj z praxe“.

- Ocenenie atmosféry stretnutia; študentka, ktorá dostala za úlohu v skratke prezentovať hosťke a hosťovi výsledky internej výskumnej sondy, uviedla:

„Bála som sa, lebo vedúci majú na ľudí vplyv. Ale to prešlo. Bola tu dobrá atmosféra“.

- Poskytnutie praktických informácií o možnostiach a limitoch zamestnania sa v orgánoch verejnej správy pre osoby, ktoré nemajú trvalý pobyt na území SR (napríklad študentky a študenti z *Ukrajiny*);
- Opakovane sa v rámci stretnutia spontánne otvorila otázka využívania umelej inteligencie v sociálnej práci. Host uviedol:

„Digitalizácia a automatizácia zasiahne aj náš odbor. Ale tá oblasť sociálnej práce, kde bude potrebný kontakt s ľuďmi, tá zostane kontaktová“.

Jedna zo študentiek ocenila, že odborníci z praxe neuvažujú o umelej inteligencii v sociálnej práci spôsobom, či „áno“ alebo „nie“, ale skôr hľadajú cesty „kde“, „kedy“ a „na aký účel“.

- Na otázku študenta položenú v závere stretnutia: „Ako vidíte budúcnosť sociálnej práce“, hosťka odpovedala:

„Dovtedy budem sociálnou pracovníčkou, pokiaľ budem prinášať nové veci; pokiaľ budem plánovať, čo budem v budúcnosti robiť pre občanov“.

... namiesto záveru

V závere uvádzame výrok jednej študentky, v ktorom integrovala viaceré benefity stretnutia vyhodnotené nielen v kontexte prepojenia teórie a praxe, ale aj prienikov predmetu s ďalšími súvisiacimi predmetmi zaradenými do štúdia sociálnej práce:

„Môj pohľad na možnosti uplatnenia vo verejnej správe po ukončení štúdia sa dosť rozšíril. A to vďaka novej teórii a opakovaniu informácií z iných predmetov (napr. sociálna politika, etika, filozofia, atď.), praktickým zadaniam a stretnutiu s odborníkmi, ktorí nám veľa povedali o reálnej praxi a o tom, ako v nej možno uplatniť teóriu“.

Vzdelávacia podpora študentiek a študentov sociálnej práce ústiaca k takejto miere pochopenia významu štúdia môže predstavovať jednu z tých kotiev, ktoré istia pozíciu sociálnej práce v podpore sociálneho blahobytu ľudí, aj keď to môže byť v turbulentných a neistých podmienkach stále náročnejšie.

prof. PhDr. Kvetoslava REPKOVÁ, CSc.

Inštitút edukológie a sociálnej práce

Filozofická fakulta

Prešovská univerzita v Prešove